

POSTANOWIENIE

Dnia 18 czerwca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

w sprawie z wniosku Spółki Restrukturyzacji K.(...) S.A. w K.

przy uczestnictwie M. W. i K. W.

o ustanowienie służebności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 czerwca 2010 r.,

zażalenia uczestników na postanowienie Sądu Okręgowego w K. z dnia 18 lutego 2010

r., sygn. akt IV Ca (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 18 lutego 2010 r. Sąd Okręgowy w K. odrzucił apelację uczestników postępowania od postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 31 sierpnia 2009 r. o ustanowieniu służebności urządzenia przesyłowego kabli elektroenergetycznych i teletechnicznych. Sąd Okręgowy wskazał, że ponieważ postępowanie w sprawie wszczęte zostało w dniu 1 października 2007 r., a więc przed wejściem w życie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. (Dz. U. Nr 234, poz. 1571) zmieniającej kodeks postępowania cywilnego, w sprawie ma zastosowanie art. 130² § 3 k.p.c., zgodnie z art. 8 ust.1 ustawy zmieniającej k.p.c. Zawodowy pełnomocnik procesowy uczestników postępowania powinien zatem uiścić bez wezwania Sądu opłatę

stałą od apelacji, która wynosi 200 zł, zgodnie z art. 39 ust.1 pkt 1 w zw. z art. 18 ust.2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm. – dalej: „u.k.s.c”). Z uwagi na to, że pełnomocnik uiszczył opłatę od apelacji jedynie w kwocie 100 zł, apelacja podlega odrzuceniu na podstawie art. 370 w zw. z art. 373 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik uczestników zarzucił, iż w chwili składania apelacji nie obowiązywał już art. 130 § 3 k.p.c., a zatem nie było podstaw do odrzucenia apelacji z powodu braków fiskalnych, a co najwyżej do jej zwrotu. Zarzucił także naruszenie art. 39 i art. 23 u.k.s.c. stwierdzając, że w sprawie miał zastosowanie art. 23 pkt.1, a nie art. 39 ust. 1 pkt 1 u.k.s.c, a zatem opłata od apelacji wynosi 40 zł, w związku z czym uiszczona opłata nie jest zaniżona. Wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Niezasadny jest pierwszy zarzut zażalenia, bowiem zgodnie z art. 8 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. nowelizującej kodeks postępowania cywilnego od dnia 1 lipca 2009 r., przepisy tej ustawy stosuje się do postępowań wszczętych po dniu jej wejścia w życie, a zatem a contrario, do postępowań wszczętych przed dniem 1 lipca 2009 r. stosuje się przepisy dotychczasowe. Ustawodawca w powyższym przepisie przejściowym nie odwołał się zatem ani do zasady intertemporalnej niezwłocznego działania nowych regulacji procesowych, ani do zasady instancyjności, w myśl której dawne przepisy stosuje się do chwili zakończenia postępowania w danej instancji zaś nowe po wszczęciu postępowania w kolejnej instancji. Jako granicę czasową i przedmiotową zastosowania nowych przepisów przyjął wszczęcie postępowania w danej sprawie, a nie wszczęcie lub zakończenie postępowania w danej instancji (porównaj między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2009 r. II PZ 16/09, niepubl.).

Słusznie zatem Sąd Okręgowy zastosował w rozpoznawanej sprawie art. 130² § 3 k.p.c., który wprowadzie z dniem 1 lipca 2009 r. został uchylony i nie obowiązywał w chwili wniesienia apelacji, jednak, zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy nowelizacyjnej, nadal miał zastosowanie w sprawach wszczętych przed dniem 1 lipca 2009 r., a więc także w rozpoznawanej sprawie.

Oznacza to, że zawodowy pełnomocnik uczestników postępowania obowiązany był do wniesienia apelacji wraz z należną od niej opłatą, bez wezwania do uiszczenia tej opłaty i pod rygorem odrzucenia apelacji.

Nie można natomiast odmówić słuszności drugiemu zarzutowi zażalenia.

O wysokości należnej opłaty od pism procesowych decydują przepisy u.k.s.c. Jako przepisy określające publicznoprawne obowiązki fiskalne, których naruszenie powoduje dotkliwe dla stron skutki procesowe, także w postaci odmowy rozpoznania sprawy w drugiej instancji w wyniku odrzucenia niewłaściwie opłaconych środków odwoławczych, przepisy te powinny być wykładane ściśle, a stosowanie w drodze analogii lub odpowiednio określonego przepisu do niewskazanego w nim stanu faktycznego czy prawnego powinno być zupełnie wyjątkowe i dotyczyć tylko takich sytuacji, gdy ustawa w ogóle nie reguluje wysokości opłaty od danego pisma procesowego.

Odnosząc te zasady do opłat należnych w rozpoznawanej sprawie trzeba stwierdzić, że zgodnie z art. 18 ust. 1 i 2 u.k.s.c. od apelacji pobiera się opłaty takie jak od pozwu lub wniosku w postępowaniu nieprocesowym zaś zgodnie z art. 23 pkt 1 u.k.s.c. od wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego pobiera się opłatę stałą w kwocie 40 zł, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Przepisem szczególnym w rozumieniu art. 23 pkt 1 u.k.s.c. jest tylko inny przepis tej ustawy. Jeżeli zatem nie ma w u.k.s.c. innego przepisu określającego wysokość opłat należnych od wniosku o wszczęcie danego rodzaju sprawy w postępowaniu nieprocesowym, zastosowanie ma art. 23 pkt 1 tej ustawy, a nie inny przepis, regulujący wysokość opłat w podobnych sprawach.

Rozpoznawana sprawa dotyczy wniosku o ustanowienie służebności urządzenia przesyłowego, a więc ustanowienia tzw. służebności przesyłu uregulowanej w art. 305¹ – 305⁴ k.c. Przepisy u.k.s.c. nie zawierają regulacji określającej wprost wysokość opłat w tego rodzaju sprawach. Powołany przez Sąd Okręgowy, jako podstawa ustalenia wysokości opłaty od wniosku i apelacji w rozpoznawanej sprawie, przepis art. 39 ust. 1 pkt 1 u.k.s.c. określa wysokość opłaty stałej od wniosku o ustanowienie drogi koniecznej. Niewątpliwie służebność przesyłu stanowi odmianę służebności gruntowej i zgodnie z art. 305⁴ k.c. stosuje się do niej odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych. Jednak art. 305⁴ k.c. stanowi podstawę stosowania do służebności przesyłu odpowiednio tylko przepisów kodeksu cywilnego o służebnościach gruntowych i nie odnosi się do przepisów u.k.s.c. określających wysokość opłat w sprawach o ustanowienie służebności gruntowej. Ustawa ta zresztą nie zawiera regulacji dotyczącej opłat od wniosku o ustanowienie służebności gruntowej, a jedynie określa w art. 39 ust. 1 pkt 1 wysokość opłaty od wniosku o ustanowienie drogi koniecznej, będącej

niewątpliwie rodzajem służebności gruntowej oraz reguluje ogólnie w art. 23 pkt 1 wysokość opłaty od wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego. Skoro nie ma przepisów szczególnych ustanawiających wysokość opłaty od wniosku o ustanowienie jakiegokolwiek innej służebności gruntowej, poza ustanowieniem drogi koniecznej, we wszystkich sprawach o ustanowienie innych służebności, także służebności przesyłu, wysokość opłaty reguluje art. 23 pkt 1 u.k.s.c., a nie art. 39 ust. 1 pkt 1 tej ustawy.

Także przepisy art. 626 k.p.c. dotyczące postępowania w sprawach o ustanowienie drogi koniecznej i służebności przesyłu nie mogą stanowić podstawy stosowania art. 39 ust. 1 pkt 1 u.k.s.c., w drodze analogii czy odpowiednio, do wniosku o ustanowienie służebności przesyłu. Wprawdzie zgodnie z art. 626 § 3 k.p.c. w sprawach o ustanowienie służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy § 1 i 2, jednak po pierwsze odnosi się to tylko do treści wniosku o ustanowienie służebności oraz konieczności dokonania oględzin nieruchomości, a po drugie przepis ten nie może być uznany za „przepis szczególny” w rozumieniu art. 23 pkt 1 u.k.s.c., a zatem także art. 626 § 3 k.p.c. nie może stanowić podstawy do określania opłat od wniosku o ustanowienie służebności przesyłu według zasad art. 39 ust. 1 pkt 1 u.k.s.c., a nie art. 23 pkt 1 tej ustawy.

Skoro zatem u.k.s.c. nie zawiera przepisu szczególnego określającego wysokość opłaty w sprawie z wniosku o ustanowienie służebności przesyłu, wysokość tej opłaty określa się na podstawie art. 23 pkt 1, a nie art. 39 ust. 1 pkt 1 tej ustawy.

Z uwagi na to, że skarżący uiszcili opłatę od apelacji w kwocie 100 zł, a więc wyższą niż wskazana w art. 23 pkt 1 w zw. z art. 18 u.k.s.c. kwota 40 zł, nie było podstaw do odrzucenia ich apelacji z powodu nie uiszczenia należnej opłaty.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie na podstawie art. 398¹⁶ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.